

РАДЯНСЬКА ПРОПАГАНДА НАПЕРЕДОДНІ ВЕЛИКІЙ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ

Качахідзе Д.М.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Структура пропагандистських органів була складною і розгалуженою. Цей організм був дуже громіздким, дуже строго централізованим і контролювався особисто Й. Сталіним. Безпосереднє керівництво пропагандистської сферою лежало на найближчих сталінських соратниках - А.А. Жданов, Л.З. Мехліс, А.С. Щербаков та інш., які становили «вищий ешелон». «Середні» та «низові» ланки пропагандистських органів заповнювалися сталінськими «висуванцями», які займали місця, звільнені в результаті репресій.

З кінця 1940 р. в пропагандистських структурах спостерігалася активна діяльність з посилення «мобілізаційної готовності», а, по суті - з переведення всієї пропаганди на військові рейки. 5 травня 1941 р. Й.Сталін, який до цього повністю сконцентрував у своїх руках керівництво країною, змінивши В.Молотова на посаді Голови Ради народних комісарів СРСР, виступив з великою промовою на офіційній церемонії випуску слухачів військових академій РСЧА, дав зрозуміти, що відтепер Німеччина розглядається як потенційний військовий противник і слід переходити від мирної політики «до військової політики наступальних дій», а пропаганда повинна перебудуватися в наступальному дусі.

Комплекс виявлених джерел дозволяє зробити висновок, що в цей період повним ходом велася пропагандистська підготовка до «справедливої, нищівної наступальної війни». Даний висновок набуває більшої актуальності, адже деякі дослідники й сьогодні говорять про негативну реакцію Й.Сталіна на висунуте в середині травня 1941 р. Наркоматом оборони та Генеральним штабом РСЧА пропозицію що до нанесення попереджувального удару по німецьким військам. У той же час немає жодного свідчення того, що радянський лідер наклав заборону на розгортання пропаганди в антинімецькому, наступальному дусі. Явний зазор між «оборонними» (судячи з досліджень більшості істориків) установками військового керівництва і «наступальних» настроєм, що розповсюджувалися пропагандою, є очевидним.

Однак нова політико-ідеологічна кампанія, яка розпочалася в травні 1941 р., у зв'язку з нападом виявилася незавершеною, оскільки була перервана нападом Німеччини на СРСР. Пропагандистські наступальні гасла, під якими вона розгорталася, в кінці червня 1941 р. в умовах німецької агресії змінилися на суто оборонні.